

creative development and personal growth.

Keywords: *military unit commander, pedagogical facilitation, communication, personal growth, formation.*

УДК:377/378:347.378

**ЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ПІДГОТОВКИ ГРАФІЧНИХ ДИЗАЙНЕРІВ:
АНАЛІЗ МИСТЕЦЬКО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ**

П. С. ПРОХОРЧУК, аспірантка

Інституту професійно-технічної освіти НАПН України

Анотація. *Стаття присвячена аналізу основних підходів фахової передвищої підготовки графічних дизайнерів, зокрема: науково-педагогічної, етичної, професійної та фахової літератури. Висвітлюються основні підходи в професійній освіті, аналізується важливість етичного аспекту в освіті, основні аспекти в професійній етиці, проблеми підготовки майбутніх графічних дизайнерів.*

Ключові слова: *фахова передвища освіта, етика в дизайні, професійна освіта, графічні дизайнери, професійно-етична культура.*

Постановка проблеми. Система професійної підготовки має важливе значення у сучасному соціальному та економічному житті суспільства і виступає однією з змістовних ланок усієї системи неперервної освіти, що потребує особливої уваги з боку держави.

На новому етапі розвитку освіти у зв'язку з прийняттям закону «Про освіту» було виділено новий складник освіти - фахову передвищу освіту. Система фахової передвищої освіти згідно з Законом передбачає здобуття кваліфікацій, що відповідають п'ятому рівню Національної рамки кваліфікацій.

Законом «Про освіту» передбачено створення умов у тому числі, й для розвитку фахової передвищої мистецької освіти, що здобувається на основі початкової мистецької та базової середньої освіти з одночасним здобуттям повної загальної середньої освіти або на основі повної загальної середньої освіти та полягає в набутті здобувачем освіти професійних компетентностей за певною мистецькою спеціальністю[1].

Процес створення таких обставин відбувається в умовах складних економічних явищ, швидкої зміни орієнтирів, відродження національної культури. Тому фахова передвища освіта покликана формувати комплекс педагогічних та організаційно-управлінських заходів, спрямованих на забезпечення оволодіння громадянами знаннями, уміннями і навичками в обраній ними галузі професійної діяльності, розвиток компетентності та професіоналізму, виховання загальної і професійної культури, систему духовних цінностей людини. .

Необхідною умовою розвитку фахової перед вищої освіти є забезпечення відповідності її змісту потребам і викликам сучасного суспільства. Вона повинна відповідати на запити ринку праці у потребі кадрів для економіки і, поряд з цим, залишатися важливою ланкою системи освіти.

Особливого значення в наш час набуває фахова підготовка графічних дизайнерів. Це пов'язано з тим, що кваліфіковані спеціалісти здатні здійснювати на високому рівні свою фахову діяльність в умовах мінливих соціально-економічних тенденцій. Підготовка кваліфікованих фахівців з дизайну спрямована на забезпечення потреб виробництва і зростаючих естетичних запитів суспільства, а також соціально-економічних, соціокультурних, морально-естетичної та професійної культури.

Метою даного дослідження є аналіз науково-педагогічної, етичної, професійної та фахової підготовки молодших спеціалістів з графічного дизайну.

Виклад основного матеріалу. Аналізуючи науково-педагогічну літературу варто відмітити вчених, які зробили значний внесок у розвиток і становлення системи професійної освіти в умовах передвищої освіти, серед них такі вчені, як: Н. Абашкіна, С. Батишев, А. Беляєва, Р. Гуревич, Г. Єльнікова, М. Кадемія, О. Коваленко, П. Лузан, Н. Ничкало,

В. Олійник, І. Підласий, В. Радкевич, Л. Сушенцева, Д. Тхоржевський, С. Гончаренко та інших.

Академік НАПН Ничкало Н. Г. визначає, що в сучасних умовах є доцільним створення Міжнародного банку даних захищених дисертаційних праць з проблем професійної освіти і навчання, проведення міжнародних методологічних семінарів з участю вчених різних країн, які здійснили оригінальні дослідження, результати яких мають важливе значення не лише для однієї країни. Винятково важливе значення в цій справі має врахування результатів досліджень, здійснених в Україні, Польщі, Німеччині, Росії та інших державах, підготовка й опублікування аналітичних оглядів, дисертаційних робіт, узагальнених результатів досліджень з порівняльної педагогіки і психології, а також бібліографічних покажчиків. Автор наголошує також на важливості заснування нових міжнародних науково-педагогічних видань з проблем професійної освіти і навчання [2, с. 21 - 32].

Питаннями професійної освіти в умовах модернізації національної економіки займалась В. Радкевич. У статті «Ринок праці і професійна освіта в умовах модернізації національної економіки» авторка аналізує сучасні підходи до розвитку ринку праці і професійної освіти в Україні; розглядає законодавчі ініціативи щодо сприяння зайнятості населення, професійного розвитку працівників, активізації вітчизняної економіки, модернізації професійної освіти [3].

Аналіз літературних джерел засвідчує значну увагу сучасних науковців до професійної підготовки графічних дизайнерів. До цих науковців належать: А. Поліщук, Л. Нікульшина, В. Тітаренко, Т. Чернявський, А. Закусина, Н. Жданова, І. Заргарян, А. Камінська, Л. Тютчева, К. Харламова,

«Method for creative thinking of students studying graphic design» (Методика розвитку креативного мислення в студентів вивчаючих основи графічного дизайну) Л. Тютчева свідчить, що саме усвідомлення природи творчого мислення, яке дозволяє отримати більш глибокий досвід у процесі розвитку, дає змогу виявити об'єктивні закономірності творчого мислення і створити систему розвитку творчих здібностей у навчанні. На думку автора, розуміння основи творчого мислення надає можливість отримати більш глибокий досвід у процесі розвитку, дає можливість знайти об'єктивні закономірності творчого мислення і створити систему розвитку творчих здібностей у навчанні [4, с. 302 - 309].

Також при дослідженні питання професійної підготовки графічних дизайнерів значної уваги заслуговують праці «Графический дизайн как элемент эстетики городского пространства» А. Закусиної. Вона розглядає питання взаємодії графічного дизайну з сучасним простором міста. Також авторка розглядає місце графічного дизайну в соціокультурній інфраструктурі міста, перспективи розвитку даного напрямку і інтеграції його з образотворчим мистецтвом [5].

Цікавим є науковий доробок А. Поліщук. У науковому дослідженні: «Дизайн-мислення: художньо-проектний елемент у творчості і культурі» задається питанням цілей мистецтва. Вона розглядає дизайн, як соціально значущий елемент, який впливає не лише на естетику, але і на інші науки: культурологію, мистецтвознавство, психологію художньої творчості, літературознавство, філософію [6].

Питаннями етики досліджували, такі науковці: А. Капська, А. Каленський, Ю. Колісник-Гуменюк, Т. Корольова, Т. Аболіна, Р. Апресян, Л. Архангельський, В. Бакштановський, Ю. Сагомонов, В. Видишенко, Н. Вознюк, А. Разін, В. Андрющенко та інші.

Так у статті «Прикладна етика як складова частина соціального управління» Т. Аболіної розглядаються основні аспекти філософського осмислення феномена толерантності: розкривається функціонування поняття «толрантності» у філософській, соціологічній, культурологічній, релігієзнавчій, педагогічній літературі; з'ясовуються форми та механізми проявів толерантності у сферах політичної, соціальної, культурної, релігійної, етнічної, національної, екологічної буттєвості людини; осмислюється толерантність у межах міжкультурної і внутрішньо-культурної комунікації; з'ясовуються особливості функціонування толерантності в умовах полікультурності українського суспільства [1].

У монографії А. Каленський розкриває розвиток умінь професійно-педагогічної етики в умовах проходження наскрізної практики майбутніх викладачів спеціальних дисциплін. Наскрізна практика передбачає такі види практик: навчальна (ознайомча педагогічна) прак-

тика; виробнича (комплексна з фаху) практика; виробнича (науково-педагогічна) практика. При плануванні наскрізної практики необхідно враховувати, що стихійного розвитку умінь з професійно-педагогічної етики не відбувається. Потрібна цілеспрямована підготовка, спеціально організована діяльність для розвитку цих умінь [5].

Важливими для розуміння проблем підготовки майбутніх графічних дизайнерів також є праці науковців, що займались дослідженнями етики та етичної культури в графічному дизайні: Л. Михайлова, Л. Шабатура, Leslie F Becker, David Goh, V. Lofthouse, D. Lilley, Cathy Gale, Ralf Michel.

Серед праць пов'язаних з підготовкою дизайнерів нашу увагу привернуло дослідження «Развитие дизайна в контексте проблемы Л. Н. Шабатура взаимоотношении природы и общества» (Л. Михайлова, Л. Шабатура). Стаття присвячена виявленню загального напрямку концептуального розвитку дизайну, як потенційного учасника врегулювання відносин природи і суспільства. Особливу увагу приділяється факторам, які вплинули на формування ціннісно-смыслового відношення до природного у дизайні. У статті відзначені особливості і неоднозначність функціонування дизайну постіндустріальної епохи [11].

Л. Шабатура та К. Шпильська в статті пишуть, що етична позиція дизайнера впливає на результат його діяльності не менший вплив, ніж професійна кваліфікація. Формування етичної позиції має бути обов'язковим компонентом професійної підготовки дизайнерів. В статті аналізується значення терміну «профессиональная этика» - професійно-моральні кодекси, розглядаються етапи її становлення.[12, с.130-137]

Грунтовним є дослідження К. Харламової та Л. Нікульшіної. Дослідження висвітлює такі етичні проблеми: відносини дизайнера з замовником і колегами, проблеми авторського права, спекуляцій на робота, секс у рекламі, відповідальність дизайнера, корупція і кумівство у сфері дизайну. брехня в рекламі, плагіат, використання чужих ілюстрацій, фото, шрифтів і багато іншого [10, с. 302-309].

Дисертаційній робота Лесли Ф Бекер розкриває графічні дизайнери роблять товари та послуги видимими для широкої публіки за допомогою зображень, які створюють бажання, знищують здатність відрізнити бажання та потребу, часто спокушають глядача на непотрібну покупку та впливають на особистість споживача. Дослідження показує, що, хоча нещодавня екологічна криза є кризою надмірності товарів, це також є надмірним зображенням, які оголошують і просувають ці товари. Автор має на меті зробити дизайнера відповідальним за чесне представлення, дізнатись, що являє собою чесний образ, та навчитися здійснювати оцінку цілісності зображення [2].

Висновки та перспективи подальших досліджень. Таким чином, аналіз літератури з професійної, етичної та фахової підготовки кваліфікованих виробників показав, що питанню підготовки професійно-етичної культури молодших спеціалістів з графічного дизайну приділена значна увага у США й країнах Західної Європи.

Однак в результаті нашого дослідження ми констатуємо, що проблемі формування етичної культури у кваліфікованих працівників (графічних дизайнерів) на науковій ниві України приділено вкрай мало уваги. Такий стан речей зумовлює наші подальші дослідження у напрямку визначення сутності й структури етичної культури майбутніх графічних дизайнерів у процесі передфахової підготовки

У подальшому ми плануємо описати основні умови, які сприяють формуванню професійно-етичної культури графічних дизайнерів.

Список використаних джерел

1. Аболіна, Т. Г. Прикладна етика як складова частина соціального управління [Текст] / Т. Г. Аболіна//Толерантність як соціогуманітарна проблема сучасності: II Міжнародна науково-теоретична конференція: Видавничий центр ЖДУ імені Івана Франка – 2009. – С.6–9.
2. Becker, L. F. Design and ethics: implementation of the use through graphic representation [Text]: diss. ... dr. fil. in gal.architecture / L. F. Becker. – California., 2008. – 426 с.
3. Закон України «Про освіту» [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://vnz.org.ua/zakonodavstvo/110-zakon-ukrayiny-pro-osvitu>
4. Закусина, А. А. Графический дизайн как элемент эстетики городского пространства [Текст] / А. А. Закусина// Город как социокультурное пространство. – 2015.С. 39 – 43.

5. Каленський А.А. Розвиток професійно-педагогічної етики у майбутніх викладачів спеціальних дисциплін: [монографія] / Андрій Анатолійович Каленський. – Вид. 2-ге вид, випр. і доп. – К.: ЦП «Компринт», 2016. – 424 с.
6. Поліщук, О. П. Дизайн-мислення: художньо-проектний елемент у творчості і культурі [Текст] / О. П. Поліщук // Гуманітарний часопис. – 2005. – № 3. – С. 103–108.
7. Ничкало, Н. Г. Неперервній професійній освіті – педагогічні кадри нової генерації [Текст] / Н. Г. Ничкало // Проблеми інженерно-педагогічної освіти: збірник наук. пр./ Укр. інж.-пед. акад. – 2005. – № 10. – С. 21 – 32.
8. Радкевич, В. О. Ринок праці і професійна освіта в умовах модернізації національної економіки [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://lib.iitta.gov.ua/2484/1/Шльосек_Ринок_праці_і_професійна_освіта_в_умовах_модернізації_національної_економіки.pdf
9. Тютчева, Л. Д. Методика розвитку креативного мислення у студентів, изучающих основы графического дизайна [Текст] / Л. Д. Тютчева // Восточно-Европейский журнал передовых технологий. – 2012. – № 3(2). – С. 17-19.
10. Харламова, К. А. Основные аспекты, поднимаемые в профессиональной этике графического дизайнера [Текст] / К. А. Харламова, Л. В. Никульшина // Санкт-Петербургский государственный университет промышленных технологий и дизайна – 2016. – С. 302 – 309.
11. Шабатура, Л. Н. Ринок праці і професійна освіта в умовах модернізації національної економіки [Електронний ресурс]. / Режим доступу: <https://cyberleninka.ru/article/v/razvitie-dizayna-v-kontekste-problemy-l-n-shabatura-vzaimootnosheniy-prirody-i-obschestvaproblemy-l-n-shabatura-vzaimootnosheniy-prirody-i-obschestva>
12. Шабатура, Л. Н. Формирование этики дизайнера [Текст] /Л. Н. Шабатура, К. Шпильская// Автономная некоммерческая образовательная организация Институт эффективных технологий. –2015. – С.130-137.

References

1. Abolina, T. H. (2009). Prykladna etyka yak skladova chastyna sotsialnoho upravlinnia [Applied ethics as an integral part of social management] *Tolerantnist yak sotsiohumanitarna problema suchasnosti: II Mizhnarodna naukovo-teoretychna konferentsiia: Vydavnychy tsestr ZhDU imeni Ivana Franka*, 6–9. [in Ukrainian].
2. Becker, L. F. (2008) Design and ethics: implementation of the use through graphic representation. California., 2008. – 426.
3. Law of Ukraine «On Education». Available: at: <http://vnz.org.ua/zakonodavstvo/110-zakon-ukrayiny-pro-osvitu>
4. Zakusyna, A. A. (2015) Hrafycheskyi dyzain kak element estetiki horodskoho prostranstva [Graphic design as an element of the aesthetics of urban space], *Horod kak sotsyokulturnoe prostranstvo*, 39–43.
5. Kalenskyi, A. A. (2016) Rozvytok profesiino-pedahohichnoi etyki u maibutnikh vykladachiv spetsialnykh dystsyplin: [monohrafiia] [Development of professional and pedagogical ethics for future teachers of special disciplines: monograph]. TsP «Komprynt», 424.
6. Polishchuk, O. P. (2005) Dyvain-myslennia: khudozhno-proektnyi element u tvorchosti i kulturi [Design thinking: art and design element in creativity and culture] *Humanitarian magazine*, 3, 103–108.
7. Nychkalo, N. H. (2005). Neperervnii profesiinii osviti – pedahohichni kadry novoi heneratsii [Continuous vocational education - pedagogical staff of the new generation]. The problem of engineering pedagogical education: a collection of sciences. Ave / Ukr. ing.-ped. Acad., 10, 21 – 32.
8. Radkevych, V. O. (2013) Rynok pratsi i profesiina osvita v umovakh modernizatsii natsionalnoi ekonomiky. [The labor market and vocational education in the conditions of modernization of the national economy] Available at: http://lib.iitta.gov.ua/2484/1/Shlosek_Rynok_pratsi_i_profesiina_osvita_v_umovakh_modernizatsii_natsionalnoi_ekonomiky.pdf.
9. Tiutcheva, L. D. (2012) Metodyka razvytyia kreatyvnoho myshleniya u studentov,

yzuchaiushchikh osnovy hrafycheskohodyzaina [Methodology of development of creative thinking in students studying the basics of graphic design] East European Magazine of Advanced Technology, 3(2),17-19.

10. Kharlamova, K. A. (2016) Osnovnye aspekty, podnymaemye v profesyonalnoi etyke hrafycheskoho dyzainera [The main aspects raised in the professional ethics of graphic designer]. St. Petersburg State University of Industrial Technologies and Design, 302 – 309.

11. Shabatura, L. N. Rynok pratsi i profesiina osvita v umovakh modernizatsii natsionalnoi ekonomiky.[The labor market and vocational education in the conditions of modernization of the national economy]. Available at: <https://cyberleninka.ru/article/v/razvitie-dizayna-v-kontekste-problemy-l-n-shabatura-vzaimootnosheniy-prirody-i-obschestvaproblemy-l-n-shabatura-vzaimootnosheniy-prirody-i-obschestva>

12. Shabatura, L. N.(2015) Formirovaniye etyky dyzainera [Formation of the designer's ethics]. Independent Non-Profit Educational Organization Institute of Effective Technologies, 130-137.

ЭТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО ПЕРЕД ВЫСШИМИ ПОДГОТОВКИ ГРАФИЧЕСКИЙ ДИЗАЙНЕР: АНАЛИЗ ХУДОЖЕСТВЕННО-ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ ЛИТЕРАТУРЫ

П.С. Прохорчук

Аннотация. *Статья посвящена анализу основных подходов профессиональной передвысшей подготовки графических дизайнеров, в частности: научно-педагогической, этической, профессиональной и профессиональной литературы. Освещаются основные подходы в профессиональном образовании, анализируется важность этического аспекта в образовании, основные аспекты в профессиональной этике, проблемы подготовки будущих графических дизайнеров.*

Ключевые слова: *профессиональная передвысшее образование, этика в дизайне, профессиональное образование, графические дизайнеры, профессионально-этическая культура.*

ETHICAL ASPECTS OF PROFESSIONAL BEFORE HIGHER EDUCATION GRAPHIC DESIGNER. ANALYSIS OF ARTISTIC-PEDAGOGICAL LITERATURE

P.S. Prokhorchuk

Abstract. *The article is devoted to the analysis of the basic approaches of professional before the higher training of graphic designers, in particular: scientific-pedagogical, ethical, professional and professional literature. The main approaches to vocational education are highlighted, the importance of the ethical aspect in education, the main aspects in professional ethics, problems of the preparation of future graphic designers are analyzed.*

Keywords: *professional before higher education, ethics in design, vocational education, graphic designers, professional and ethical culture.*

УДК 37.013;371

ЗАСТОСУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ОПЕРАТОРІВ З ОБРОБКИ ІНФОРМАЦІЇ ТА ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ В КОЛЕДЖАХ

І.О. РАТИНСЬКА, викладач

Державний навчальний заклад «Тернопільський професійний коледж з посиленою військовою та фізичною підготовкою»

E-mail: Savina_Inna@ukr.net

Анотація. *Стаття присвячена проблемі використання педагогічних технологій навчання майбутніх ІТ-фахівців у процесі навчання в професійному коледжі. Проаналізовано визначення поняття «технологія» та «педагогічна технологія» провідними вченими –*

© І. О. Ратинська, 2017